

לחיסון הזה

דווקא קל להשיג תור

כן, כבר שנים מחסנים נערו ונערים **נגד וירוס הפפילומה** שגורם לסרטן צוואר הרחם. אבל נשים רבות לא יודעות שהחיסון יעיל אפילו בגיל 50 וממלץ במיוחד **לנשים שאין להן פרטנר קבוע (ולא, קונדום אינו מונע הדבקה)**

בארץ כבר בשנת 2007, אך מתברר שהמידע עליו בציבור חלקי ואף מבלבל. בפוסט שהעלינו בקבוצת הגרושים והגרורות בפייסבוק "אחרי הרבנות זה יעבור", שאלנו נשים אם הן התחסנו נגד פפילומה; אם אחרי שהתגרשו (בהתחשב שאין להן פרטנר קבוע) בחרו להתחסן; ואם הגינקולוג שלהן המליץ להן על החיסון. קיבלנו בין היתר את התגובות השגויות הבאות:

- אפשר למנוע הרבקה על ידי קונדום.
- החיסון ניתן לנערות ולנערים בכיתה ח' כי הוא יעיל לפני קיום יחסי מין. אם כבר היו לך פרטנרים, החיסון לא יעיל.
- ההרבקה היא בדרך כלל בסקס הראשון.
- החיסון טוב רק בשנות הפוריות. אחרי גיל 40 הוא לא יעיל.
- הגינקולוגית שלי מעולם לא דיברה איתי על זה.

פני ארבע שנים התגרשה קסניה לוי (41), עובדת הייטק ממושב נהורה ואמא לשניים (17, 12). לקראת "חיייה החופשיים", היא מספרת, דאגה להתאבזר בשני אמצעי מניעה: התקן תוך רחמי וחיסון נגד וירוס הפפילומה. "האמת שבהתחלה בכלל לא ידעתי שהחיסון מיועד גם לנשים בגילי", היא מספרת. "חשבתי שנותנים אותו רק לבני נוער. אבל כשהלכתי לגינקולוג כדי לשים התקן, הוא המליץ לי עליו והסביר שזה עשוי להפחית באופן ניכר את הסיכון שאחלה בס' רטן צוואר הרחם. לא הייתה לי התלבטות. אחרי גירושי הרגשתי יותר מתמיד שאני חייבת לשמור על בריאותי למען ילדיי. כל מה שיכולתי לעשות בקשר לזה, עשיתי".

גם בטי קויפמן (41), מנהלת רכש מנהריה ואמא לשלושה (15, 13, 8), בחרה להתחסן לפני חצי שנה. "רק לפני שנה שמעתי על החיסון", היא מודה, "כשהבן הבכור שלי עלה לכיתה ח' וביקשו ממני אישור לחסן אותו. התייעצתי עם אחותי, אחות שעובדת בבית חולים, והיא אמרה: 'לא רק כדאי שהוא יתחסן, אלא גם את'. היא הסבירה לי שהחיסון מגן מפני כל מיני מחלות מין שיכולות לגרום לסרטן, ושזה מומלץ במצבי".

צילום: רוני אלברט

פרופ' יעקב בורנשטיין: "הווירוס צריך רק סדק דק כדי לחדור, ובגיל המעבר יש לנשים יותר סדקים מיקרוסקופיים בצוואר הרחם. זה מסביר למה נשים שנשואות במשך שנים לבן זוג אחד יכולות לפתח את המחלה בגיל מבוגר"

● במצבך? "התגרשתי לפני שנתיים. הבנתי שהסיכון עולה כשאין פרטנר קבוע. היום אני בוגיית כבר עשרה חודשים, אבל אני שמחה שהתחסנתי. הראש שלי שקט. לולא אחותי לא הייתי מודעת בכלל לחיסון. כשעשיתי בדיקת פאפ שגרתית אצל הגינקולוג העליתי את הנושא בפניו. הוא באמת המליץ להתחסן, אבל ברור לי שאם לא הייתי שואלת אותו, זה לא היה עולה. שתי חברות שלי שהן גרושות מיהרו להתחסן בזכותי. אני חושבת שאין מספיק מודעות לחיסון עבור נשים בגילנו, וזה מצער מאוד".

החיסון נגד וירוס הפפילומה שעלול לגרום לסרטן צוואר הרחם, יצא

ד"ר רות גייסט, גינקולוגית: "בהנחה שהזוגיות מונוגמית הסיכוי להידבק במחלות מין נמוך, אבל תמיד מדובר בהנחה. את יודעת מה את עושה, את לא תמיד יודעת מה הצד השני עושה"

ד"ר גייסט: "הנגיף יכול לעבור דרך יחסי מין אוראליים. זו הסיבה שאני תמיד ממליצה גם לאוכלוסיית הלבסביות להתחסן. המחלות לא עוברות רק דרך נוזל הזרע. יש הרבה חוסר מודעות ושאלנות סביב זה"

צילום: יריב כץ

בטי קויפמן: "כשעשיתי בדיקת פאפ שגרתית אצל הגינקולוג העליתי את הנושא בפניו. הוא באמת המליץ להתחסן, אבל ברור לי שאם לא הייתי שואלת אותו, זה לא היה עולה"

קסניה לוין: "אחרי גירושיי הרגשתי יותר מתמיד שאני חייבת לשמור על בריאותי למען ילדיי. כל מה שיכולתי לעשות בקשר לזה, עשיתי, כולל חיסון נגד הווירוס"

פרופ' יעקב בורנשטיין, מומחה לקולפוסקופיה ולמחלות צוואר הרחם והעריה, חוקר חיסוני HPV ויו"ר החברה הישראלית לחקר ומניעת מחלות המועברות במגע מיני, מודה שאין די מודעות לחיסון. "אני מניח שיש לכך שתי סיבות עיקריות", הוא אומר. "בזמנו החיסון נבדק על בנות שעדיין לא קיימו יחסי מין, משמע שלא נחשפו לווירוסים בכלל, ובהמשך על נשים עד גיל 26. עם הזמן ערכו מחקרים נוספים והרחיבו אותם עד גיל 45, אבל כנראה בקרב האוכלוסייה וגם בקרב רופאים רבים התקבעה החשיבה שהחיסון ניתן רק בגיל צעיר.

"בנוסף, מאחר שהוכח כי בקרב בני נוער שטרם קיימו יחסים יעילות החיסון עומדת על 100 אחוז, רוב המשאבים להגברת המודעות מופנים כרגע לאוכלוסיית בית הספר. למרבה הצער, גם היום עדיין אין מספיק תלמידים שמתחסנים. בשנה טובה זה עומד על קצת פחות מ-60 אחוז, ובשנה האחרונה, עקב הקורונה, זה עמד על 50 אחוז, כך שכרגע עדיין עוסקים בהגברת המודעות באוכלוסייה הצעירה".

הנה המדריך המלא לחיסון, כולל מיתוסים שהגיע הזמן להפריך:

1. האם קונדום מספק הגנה מלאה מפני מחלות מין?

✘ לא. "נגיפי הפפילומה נמצאים על תאי העור גם באזורים שהקונדום אינו מכסה", אומרת ד"ר רות גייסט, רופאת נשים בכירה במכני שירותי בריאות. "בנוסף, הנגיף יכול לעבור דרך יחסי מין אוראליים. זו הסיבה שאני תמיד ממליצה גם לאוכלוסיית הלבסביות להתחסן. הן חושבות שהן לא יכולות להידבק כי הן לא שוככות עם גבר ושהמחלות עוברות רק דרך נוזל הזרע. יש הרבה חוסר מודעות ושאלנות סביב זה".

2. האם החיסון יעיל רק לנשים שטרם קיימו יחסי מין?

✘ לא. "לא זו בלבד שאישה יכולה לקבל את החיסון אחרי גיל 40, אלא שעד גיל 45 היא זכאית לקבל את החיסון בסבסוד קופת החולים", אומר פרופ' בורנשטיין.

3. האם יש קשר בין מצב הפוריות ליעילות החיסון?

✘ לא. "לעת פקודי השחלות אין פקטור במקרה הזה. גם אישה שנכנסה לגיל המעבד יכולה לקבל את החיסון ולצמצם את הסיכוי שלה לחלות".

4. האם יעילות החיסון לאישה בת 40 נמוכה מיעילות החיסון לנערה בת 14?

✔ כן. "יעילות החיסון לנערה בת 14 שטרם קיימה יחסי מין, עומדת על 100 אחוז, עבור נשים בגילי 24-34 היא עומדת על 91.3 אחוז, ועבור נשים בגילי 35-45 על 83.8 אחוז. עדיין מדובר בשיעורי אחוזים גבוהים שעבורם שווה להתחסן", אומר פרופ' בורנשטיין.

5. האם היעילות פוחתת מכיוון שמערכת החיסון נחלשת עם הגיל?

✔ כן. "אם תיתני את החיסון לנערה בת 14 ולבתולה בת 40, למרות ששתיהן לא קיימו יחסי מין ומעולם לא נחשפו לווירוסים, החיסון לבת ה-40 יהיה קצת פחות יעיל.

"בנוסף, ככל שהאישה מבוגרת יותר, הסיכוי שהיא קיימה יחסי מין עם יותר פרטנרים ונחשפה יותר לווירוסים, גבוה יותר. גם אם אישה עושה בדיקת HPV (הבדיקה המשלימה למשטח הפאפ שנכנסה בשנים האחרונות לקופות החולים ובודקת הימצאות של נגיפי פפילומה - י.מ) והיא מקבלת תשובה שלילית - כלומר שהיא לא נושאת את הנגיף בגופה - אין זה אומר שהנגיף לא היה אצלה בעבר. רוב הסיכויים שהיא נחשפה במהלך חייה לפחות לאחד הנגיפים כי מדובר בווירוס מידבק מאוד שעומד על 85 אחוזי הרבקה. אך כפי שקורה אצל רוב הנשים, היא הצליחה להיפטור ממנו ופיתחה נגדו נוגדנים".

6. האם אפשר לסמוך על הנוגדנים שהגוף שלנו מייצר נגד הנגיף?

✘ לא.

"בניגוד לחיסון, הנוגדנים שהגוף שלנו מייצר הם די עלובים. החיסון יכול לחזק אותם אבל לא במאה אחוז כפי שהיה עושה אם מעולם לא הייתה חשיפה לנגיף ולא התפתחו נוגדנים. בקורונה, אגב, מתקיים תהליך דומה. למי שחלה יש תנגודת טובה פחות ממי שקיבל חיסון", טוען פרופ' בורנשטיין. "במחקרים שנעשו, למשל, על נשים וגברים שנבדקו בקונדילומה (יבלות באיברי המין שנגרמות על ידי אחד מנגיפי הפפילומה), קבוצה אחת שחלתה בקונדילומה קיבלה חיסון, קבוצת הביקורת לא התחסנה. הממצאים הראו שב" קרב אלה שקיבלו את החיסון, הישנות התופעה הייתה פחותה באופן ניכר".

7. האם החיסון יעיל רק נגד סוג אחד של וירוס?

✘ לא. "הוא יעיל נגד תשעה זנים. זה אומר שאם מישהי נחשפה בעבר לאחד הווירוסים, החיסון עדיין יגן עליה מפני וירוסים אחרים שטרם נחשפה להם".

8. האם יש זנים שהחיסון לא מגן מפניהם?

✔ כן. "אבל מדובר בזנים אגרסיביים פחות. זו הסיבה לכך שגם לנשים שה" תחסנו, מומלץ להמשיך לעשות מעקב פאפ כנדרש. מאחר שהזנים האלה איטיים יותר, יש אפשרות לתפוס אותם בזמן, לפני שהם מתפתחים לסרטן".

"ויתרתי על החיסון בגלל המחיר"

מירב ארון. "נמצאתי חיובית לווירוס ונכנסתי ללחץ מטורף"

מירב ארון (38), עובדת בתחום הביטוח מלוד, גרושה ואמא לשלושה (12, 9, 14), מספרת שהיא שמעה על החיסון ושקלה לעשות אותו כבר לפני יותר מעשור, עוד בזמן שהייתה נשואה. "ויתרתי בגלל המחיר שלו", היא אומרת.

לפני כחודש היא התחסנה. "באוגוסט האחרון עשיתי בדיקת פאפ שגרתית", היא מספרת. "נמצאתי חיובית בבדיקת ה-HPV לווירוס הפפילומה, והגינקולוג גית שלחה אותי לבדיקת קול".

פוסקופיה שמטרתה לאבחן מצבים טרום סרטניים או סרטניים בצוואר הרחם. נכנסתי ללחץ מטורף. לשמחתי הבדיקה יצאה תקינה, והרופאה הסבירה לי שרוב הסיכויים שמערכת החיסון שלי תצליח להתגבר על הנגיף לבד, אבל המליצה לי להתחסן. היא הסבירה שהחיסון יכול לעזור עוד יותר במיגור הווירוס ויגן עלי מפני וירוסים אחרים. הפעם כבר לא היססתי. הבנתי שעדיף לי לחסוך על דברים אחרים אבל להיות מוגנת ורגועה. רק הזמן שבו חיכיתי לתוצאות בדיקת הקולפוסקופיה הוריד לי כמה שנים מהחיים."

9. האם החיסון מספק הגנה לשנים ארוכות?

✔ נראה שכן. "ברחבי העולם נערכים מחקרים שעוקבים אחרי נשים שקיבלו את החיסון לפני 16 שנים. בסקנדינביה, למשל, הוא נמצא יעיל. החוקרים ממשיכים לעקוב כדי לבדוק אם יש צורך בזריקה נוספת, אבל נראה שהוא מחזיק לטווח ארוך".

10. האם נשים נשואות, שיש להן רק פרטנר אחד, צריכות להתחסן?

✔ כדאי לשקול. "בהנחה שהזוגיות מונוגמית הסיכוי להידבק במחלות מין נמוך, אבל תמיד מדובר בהנחה", אומרת ד"ר גייסט. "את יודעת מה את עושה. את לא תמיד יודעת מה הצד השני עושה. מובן שאני תמיד מתנצלת כשאני אומרת את זה למטופלות שלי ושואלת אותן, 'מה יש לכן להפסיד? את אף פעם לא יכולה לדעת במאה אחוז מה בעלך עושה, או מה יהיה עם הזוגיות שלך בעתיד'".

11. האם יש גילים מסוימים שבהם הסיכון להתפרצות סרטן צוואר הרחם עולה באופן ניכר?

✔ כן. "יש שני גלים שבהם רואים התפרצות של סרטן צוואר הרחם", מציין פרופ' בורנשטיין. "הראשון נע סביב גיל 40, והשני סביב גיל 60. הסיבה לגל השני היא שבמהלך שני העשורים מגיל 40 ל-60 עולה מספר הנשים שנכנסו לפרק ב' וגם מכיוון שבסביבות גיל 50 מופיעה המנופאוזה, שגורמת לנדרתיק להיות פחות גמיש, יותר רק ובעל יכולת פחותה להתמודד עם וירוסים. הווירוס צריך רק סדק דק כדי לחזור, ובגיל המעבר יש לנשים יותר סדקים מיקרוסקופיים בצוואר הרחם. זה מסביר למה נשים שנשואות במשך עשרות שנים לבן זוג אחד יכולות פתאום לפתח את המחלה בגיל מבוגר".

12. האם גברים יכולים להיפטור מהווירוס?

✘ רובם לא. "בעוד 90 אחוז מהנשים מצליחות כסופו של דבר להיפטור מהווירוס, גברים, גם אם לא יחלו, כנראה שרובם ימשיכו לשאת את הנגיף ותמיד יוכלו להדביק את בת הזוג שלהם. במילים אחרות: גבר שתפס את הווירוס בגיל 16, יכול להמשיך לשאת אותו גם בגיל 70, כך שהוא יכול להיות נשוי לאותה אישה 50 שנה, ומכיוון שמשלב מסוים הנדרתיק שלה נעשה רגיש יותר, היא יכולה להידבק מהווירוס ובהמשך לפתח סרטן".

13. האם גם גברים עלולים לחלות בסרטן בגלל הווירוס?

✔ כן. "הם יכולים לסבול מסרטן איבר המין, פי הטבעת, הפה והלוע. כדאי לדעת, שהחיסון יעיל גם לגברים בוגרים".

14. האם החיסון יש תופעות לוואי?

✔ כן, כמו לכל חיסון. "תופעות הלוואי של החיסון הן כאב במקום ההזרקה, נפיחות ואדמומיות קלה או במקרי קיצון התעלפות (למי שרגיש לחיסונים באופן כללי). אחרי שנברקו 270 מיליון בנות בעולם שקיבלו את החיסון, בהשוואה לאלה שלא, קבע ארגון הבריאות העולמי שמדובר באחד החיסונים הכי יעילים ובטוחים שיש".

כמעט 1,000 שקל לחיסון מלא

מחיר החיסון הוא ללא ספק נקודת התורפה שלו. החיסון מגיע בשלוש מנות (בכיתה ח' הוא ניתן בשתי מנות בלבד), שאותן יש לקבל בטווח של חצי שנה, אחת לחודשים. עד גיל 18 הוא ללא תשלום. מגיל 18 עד 45 יש השתתפות עצמית של 50 אחוז רק לחברים בביטוחים המשלימים של קופות החולים - 320 שקל למנה מסובסת. כלומר, כמעט אלף שקל לחיסון מלא.

● **למה חיסון כל כך חשוב צריך לעלות כל כך הרבה?**

ד"ר רות גייסט: "אני הראשונה שתגיד שזה לא מוצדק, לרעתי זה אמור להיות בסל הבריאות. כל שנה מנסים להכניס את זה לסל ללא הצלחה, בנימוק שזו מחלה ויהומית ויש דרכים לגילוי מוקדם". שימו לב, העובדה שהחיסון מסובסד עד גיל 45 אינה מעידה על כך שהוא לא יעיל לנשים מבוגרות יותר. "הסיבה לכך שרף הגיל נקבע ל-45 היא שהמחקר נערך על נערות ונשים עד גיל 45. כדי להוסיף עשור נוסף למחקר, זה אומר להגדיל את אוכלוסיית המחקר, ועבור חברת התרופות זה אומר להשקיע עוד סכומי כסף גדולים".